

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Кафедра практичної психології

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ

Комплексного екзамену з психологічних
дисциплін
(назва екзамену)

підготовки здобувачів зримої / магістерського рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

освітньо-професійної програми Дошкільна освіта
(назва освітньо-професійної програми)

спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

факультету педагогічного
(назва факультету)

2021 – 2022 навчальний рік

Програма атестації комплексного екзаміну з психологічним
дисциплін (назва атестації)

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми 'Додаткова освіта'
спеціальності 012 Додаткова освіта

Укладачі програми:
Танасенко Є.А. - доктор пед. наук, проф., завідувач
кафедри практичної психології,
Бережа С.В. - канд. пед. наук, доц. кафедри практичної психології
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму атестації затверджено на засіданні кафедри
практичної психології

Протокол № 4 від "11" лютого 20 21 року
Завідувач кафедри практичної психології
Т.А. (підпис) (Танасенко Є.А.) (прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«25» лютого 20 21 року, протокол № 4

Голова вченої ради С.О. Омельченко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Програма єдиного кваліфікаційного іспиту з психологічних дисциплін побудована згідно ОПП «Дошкільна освіта» спеціальності 012 Дошкільна освіта, навчальних планів, робочих навчальних програм з дисциплін «Практична психологія в закладах освіти», «Методика викладання психології».

Комплексний кваліфікаційний іспит з психологічних дисциплін визначає рівень сформованості фахових компетентностей здобувачів вищої освіти з основних положень теорії та практики психологічної науки; теоретико-методологічних засад та технологій практичної психології й методики викладання психології у закладах вищої освіти.

Мета дисципліни «Практична психологія в закладах освіти» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про практичну психологію як сферу професійної діяльності, основні види діяльності та зміст роботи психолога в дошкільних, загальноосвітніх закладах. Основними завданнями вивчення дисципліни «Практична психологія в закладах освіти» є: ознайомлення з методологічними основами практичної психології та правовим і нормативним забезпеченням діяльності психологічно служби системи освіти України; ознайомлення з основними видами діяльності та функціями психологічної служби в закладах освіти; орієнтування здобувачів вищої освіти у методах дослідження особистості в практичній психології, у принципах і методах консультування та психокорекції; ознайомлення з основними формами роботи практичного психолога закладу освіти з педагогами та батьками.

Метою навчальної дисципліни «Методика викладання психології» є знайомство здобувачів ВО зі змістом, принципами та специфікою викладання психології в середніх та вищих навчальних закладах; формування практичних навичок організації і керівництва пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти у різних формах навчання; розвиток творчих здібностей, формування професійних якостей особистості, необхідних для педагогічної діяльності викладача. Основними завданнями дисципліни «Методика викладання психології» є: усвідомлення здобувачами ролі історичного досвіду викладання психології в середніх та вищих навчальних закладах, отримання знань про структуру та зміст сучасної психологічної освіти; ознайомлення із правовим і

нормативним забезпеченням освітньої діяльності і статусом психології як навчального предмету; розширення знання про такі види навчальних занять як лекція, семінарське та практичне заняття з психології, урок психології; навчання здобувачів практичним вмінням та навичкам здійснення аналізу, проектування та конструювання навчального процесу, оволодіння технологією розробки навчального курсу з психології; відновлення та збільшення інтелектуальних ресурсів щодо особливостей використання методів та прийомів навчання психології, способів перевірки і оцінки знань у різних типах навчальних закладів; усвідомлення прикладного значення навчальної дисципліни, формування у здобувачів інтересу до викладацької діяльності, бажання у майбутньому використовувати отримані знання у практиці роботи.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Комплексний кваліфікаційний іспит проходить у письмовій формі. Екзаменаційний білет складається з таких компонентів:

1. Теоретичне питання з навчальної дисципліни «Методика викладання психології» (35 б.).
2. Теоретичне питання з навчальної дисципліни «Практична психологія в закладах освіти» (35 б.).
3. Десять тестових завдань з навчальних дисциплін «Методика викладання психології» та «Практична психологія в закладах освіти» (30 б.).

Критерії оцінювання теоретичних питань

24-35 балів отримує здобувач, який ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу психолого-педагогічних явищ, наводить з власного психолого-педагогічного досвіду.

11-23 балів отримує здобувач, який виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, але допускає незначні неточності; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні

порушення норм літературної мови. Здобувач уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє евристичний інтерес.

6-10 балів отримує здобувач, який виявляє знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять формування практичних фахових компетентностей; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки граматичному та стилістичному оформленні роботи; здобувач частково розкриває питання.

1-5 балів отримує здобувач, який виявляє поверхові знання навчальних програм навчальних дисциплін; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норм української літературної мови.

Загалом іспит оцінюється від 0 до 100 балів.

4. Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За державною (національною) шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
0 – 59 балів	незадовільно

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»

1. Професія практичного психолога та її особливості в закладах освіти.
2. Законодавча база та структура психологічної служби системи освіти України.
3. Психодіагностична робота практичного психолога закладу освіти.
4. Процедура психодіагностичного обстеження. Умови ефективності психодіагностичного обстеження дошкільників та школярів.
5. Психологічна корекція в закладах освіти: мета, завдання, засоби психокорекції.
6. Принципи та етапи психокорекційної роботи.
7. Мета, принципи та умови психологічного консультування.
8. Види психологічного консультування.
9. Загальна характеристика психотерапії як складової практичної психології.
10. Методи та різновиди психотерапії.
11. Положення про психологічний кабінет в закладах освіти. Матеріально-технічне оснащення психологічного кабінету.
12. Документація практичного психолога закладу освіти.
13. Діагностика психічного розвитку дошкільників. Орієнтовний план психологічної характеристики дошкільника.
14. Тривожні діти дошкільного віку, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами тривожності.
15. Дитячі вередування. Психологічний портрет вередливої дитини. Корекційна робота з дошкільниками з проявами вередливості.
16. Агресивні дошкільники, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами агресивності.
17. Вразливі та сором'язливі дошкільного віку, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами вразливості.
18. Замкнуті діти дошкільного віку, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами замкнутості.
19. Психологічний супровід дошкільників, які страждають на страхи.
20. Психологічний супровід дошкільників з ознаками стресу.
21. Мотиваційна, особистісна готовність до школи (формування «внутрішньої позиції школяра»).
22. Інтелектуальна готовність до шкільного навчання.
23. Емоціонально-вольова готовність до шкільного навчання.
24. Фізична готовність до шкільного навчання.
25. Комплекс методик діагностики психологічної готовності навчання дітей до школи.
26. Психологічний супровід обдарованих дошкільників.

27. Психологічний супровід дітей молодшого шкільного віку.
28. Діагностика психічного розвитку школярів. Орієнтовний план психологічної характеристики школяра.
29. Психологічний супровід підлітків з девіантною поведінкою.
30. Система психологічної профілактики та корекції суїцидальної поведінки школярів.
31. Психологічний супровід обдарованої дитини у ЗОШ.
32. Психологічний супровід та профілактика насильницьких та агресивних форм поведінки серед учнівської молоді.
33. Стреси у школярів, корекція та профілактика.
34. Профілактика та корекція посттравматичних стресових розладів у дітей та молоді.
35. Діагностика та корекція страхів у школярів.
36. Психологічний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього навчального закладу.
37. Психологічний супровід дітей в період військового конфлікту.
38. Психологічна допомога вимушеним переселенцям.
39. Робота практичного психолога щодо протидії ранньому алкоголізму, поширенню наркоманії серед учнівської молоді.
40. Професійне самовизначення старшокласників. Психологічний супровід допрофільного та профільного навчання.
41. Шкільний психолог та статева соціалізація учнівської молоді.
42. Психологічний супровід випускників під час ЗНО.
43. Робота практичного психолога з формування позитивного психологічного мікроклімату у педагогічному та учнівському колективах.
44. Психопрофілактична й просвітницька робота практичного психолога в закладах освіти.
45. Тренінг як ефективна форма роботи практичного психолога.
46. Робота практичного психолога з батьками дошкільників та школярів.
47. Робота ІРЦ (інклюзивно-ресурсного центру).
48. Структура написання річного плану роботи практичного психолога.
49. Структура написання протоколу діагностичного обстеження.
50. Структура написання корекційної програми.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. Посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
2. Дуткевич, Т. В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога: навч. посіб. Київ : КНТ, 2017. 265 с
3. Дуткевич Т. В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. посіб. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk756067.pdf>
4. Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dnmcps.com.ua/category/korisni-posilannya>
5. Енциклопедія практичної психології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psychologis.com.ua/>
6. Етичний кодекс психолога [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
7. Марінушкіна О. Є. Порадник практичного психолога. Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/YTvtIbj>
8. Положення про психологічну службу системи освіти України (03.05.99, № 127 у новій редакції наказу МОН України від 02.07.2009 №616) [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
9. Портал психологічних видань. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psyjournals.ru/index.shtml>
10. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон, 2019. 134 с.
11. Основи практичної психології / за ред. В.Г.Панка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/iTvtDcM>
12. Практична психологія дошкільна. Курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Е.А. Панасенко. – Краматорськ : Видавництво ЦТРІ-«Друкарський дім», 2018. 418 с.
13. Психологічна служба в закладах освіти: практикум : навч.-метод. посібник / укл. Е. Панасенко, С. Березка. Краматорськ: Видавництво ЦТРІ-«Друкарський дім», 2021. Част. 1, 400 с.
14. Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації. Методичний посібник. / Уклад. : Г.Б.Растроста . Суми. НВВ КЗ СОППО : 2018. 64с.

15. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/praktichna_psixologia.pdf

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ»

1. Навчальний план та програми викладання психології.
2. Мета викладання психології в школі та ВНЗ.
3. Принципи навчання психології
4. Організація та види навчальних занять з психології.
5. Консультації як вид навчальних занять з психології, методика їх проведення.
6. Лекції з психології, загальна характеристика підготовки до лекції та основні функції лекції.
7. Семінарські заняття з психології: підготовка студентів до семінарських занять з психології та керівництво викладача процесом обговорення питань.
8. Методика організації та проведення практичних і лабораторних занять з психології.
9. Типовий урок з психології, його завдання, структура та форми вивчення нового матеріалу.
10. Види уроків з психології, методика їх проведення, підготовка викладача до уроків з психології
11. Самостійна робота студентів та домашня робота учнів з психології, її функції, види завдань для виконання.
12. Підготовка рефератів, курсових та магістрських робіт з психології, загальна характеристика, засвоєння умінь трьох основних типів.
13. Практика студентів з психології, види практик, їх мета та завдання, керівництво практикою.
14. Наочні методи навчання психології, їх види, загальна характеристика.
15. Словесні методи навчання психології, їх класифікація, загальна характеристика та особливості використання.
16. Практичні методи навчання психології, види практичних методів та їх загальна характеристика.
17. Характеристика пізнавальної діяльності студентів і учнів на заняттях з психології.
18. Методи закріплення вивченого матеріалу з психології
19. Основні функції, принципи і типи перевірки та оцінювання знань студентів з психології.
20. Види перевірки знань при навчанні психології.
21. Форми перевірки знань при навчанні психології.
22. Друковані й електронні джерела знань для викладання психології.
23. Технологія розробки навчального курсу психології.
24. Функції викладача психології та його ролі.
25. Знання, уміння, здібності та особистісні якості викладача психології.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ»

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посібник. : Кондор [Еле. ктронний ресурс]. Режим доступу : http://library.khpi.edu.ua/files/new_postupleniya/artem.pdf
2. Байер О. О. Методика викладання психології: навч. посіб. Д.: ДНУ, 2016. 28 с.
3. Гапон Н.П. Методика викладання психології у вищій школі: методичні вказівки до курсу та опорний конспект лекцій для студентів першого курсу магістратури, спеціальність 053 Психологія денної та заочної форм навчання. Львів: філософський факультет ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 60 с.
4. Гуляс І. А. Методика викладання психології : навч. посіб. Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Київ : Вид-во Людмила, 2018. 403 с
5. Двіжона О. В. Методика викладання психології. /О. В. Двіжона, І. С. Руснак. Чернівці: Рута, 2016. 232 с.
6. Джеджула О.М. Особливості становлення професійної підготовки майбутніх фахівців в країнах європейського союзу. Наукові записки:Серія Педагогіка і психологія. 2019. №58. С.74-80.
7. Жуков С. М., Самойлов В. В. Викладання психологічних дис-циплін у сучасних навчальних закладах : навч. посіб.Артемівськ : ДонУЕП, 2016. 435 с.
8. Кайдалова Л. Г. та ін. К 12 Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.
9. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В.В. Каплінський. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2016. 224 с.
10. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для здобувачів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачево : МДУ, 2017. 53с.
11. Методика викладання психологічних дисциплін у ВНЗ: Курс лекцій: Навчальний посібник / Уклад. Т. Д. Перепелюк. Умань: 2017. 226с.
12. Методичні рекомендації з курсу «Методика викладання психології» для студентів напряму підготовки 6.030102 Психологія / Укладачі К. Гавриловська, Л. Фальковська. Житомир, 2016. 63 с
13. Семиченко В. А. Методичні проблеми викладання психології у вищій школі. Проблеми сучасної педагогічної освіти: педагогіка і психологія Збірник наукових праць [Режим доступу] : / http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2005_8_2/doc_pdf/semchenko.pdf
14. Стоюхина Н.Ю. Методика преподавания психологии: история, теория, практика: учеб. пособие. 3-е изд., стер. М.: ФЛИНТА, 2016 . 182 с.
15. Теорія і методика викладання в вищій школі: конспект лекцій / уклад.: І. О. Казак. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.